Lietas Nr. A420258016
Lietas arhīva Nr. A42-00520-17/21

**SPRIEDUMS**
**Latvijas tautas vārdā**

Rīgā 2017.gada 18.maijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese I.Petrovska,

lietā ar pieteicēju /pers. A/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicināto iestādi Datu valsts inspekciju un trešajām personām akciju sabiedrību „LIDO" un sabiedrību ar ierobežotu atbildību „LIDO DOMINA",

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, ar kuru Datu valsts inspekcija uzliktu par pienākumu akciju sabiedrība „LIDO" un sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „LIDO DOMINA" pārtraukt veikt personu datu apstrādi.

**Aprakstošā daļa**

[1] Pieteicējs /pers.A/ 2016.gada 1.martā vērsās Datu valsts inspekcijā (turpmāk - Inspekcija) ar iesniegumu, kurā lūdza veikt nepieciešamos pasākumus, lai novērstu, ka trešās personas akciju sabiedrība „LIDO" un sabiedrība ar ierobežotu atbildību „LIDO DOMINA" prettiesiski iegūst maksājumu karšu datus un tos uzglabā.

Inspekcija 2016.gada 8.jūnija lēmumā Nr.-2-1/1185 norādīja, ka veicot pārbaudi, nekonstatēja, ka trešās personas ir pārkāpušas Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasības. Kā arī informēja, ka uz pieteicēja iesnieguma pamata uzsāktā pārbaude ir pabeigta.

[2] Nepiekrītot Inspekcijas lēmumam, pieteicējs vērsās ar pieteikumu Administratīvajā rajona tiesā.

Pieteikumā pieteicējs norāda, ka Inspekcija nav veikusi nepieciešamos pasākumus, lai novērstu, ka trešās personas prettiesiski iegūst maksājumu karšu datus, t.sk. PIN kodus. Inspekcija nav pieņēmusi lēmumu, kas uzliktu par pienākumu pārtraukt filmēt banku maksājumu karšu apstrādes procesu, maksājumu karšu PIN kodu ievadīšanu un uzfilmēto materiālu uzglabāšanu.

Veicot pārbaudi klātienē, Inspekcijas darbinieki ir konstatējuši, ka trešo personu komercobjektos tiek veikta personu datu apstrāde videonovērošanas veidā, saglabājot ierakstu. Inspekcija lēmumā apliecina pieteicēja konstatēto, ka ar video novērošanas kamerām tiek fiksēta maksājumu karšu apstrāde, maksājumu karšu PIN kodu ievade un iegūto datu uzglabāšana. Šāda trešo personu rīcība ir prettiesiska un neatbilst labai komercpraksei. Nav izslēgts, ka iegūtā maksājumu karšu informācija var tikt apstrādāta un negodīgu cilvēku darbības rezultātā izmantota noziedzīgām darbībām.

Šodienas modernās informācijas tehnoloģijas, speciāli izstrādātas programmatūras ļauj iegūt detalizētāku un precīzāku maksājumu karšu informāciju. Savukārt no PIN koda ievadīšanas kustībām var atšifrēt maksājumu kartes PIN kodu.

Pieteicējs uzskata, ka Inspekcija konstatējot faktu, ka videonovērošanas leņķis komecobjektos pieļauj ierakstīt maksājuma kartes PIN koda ievadi maksājuma kartes nolasīšanas terminālī, saglabājot ierakstu, ir pilnīgi pietiekams konstatējums, lai Inspekcija pieņemtu lēmumu, kas uzliek trešajām personām pienākumu novērst prettiesiskās darbības. Tāpat šādā situācijā Inspekcijas pienākums būtu ierosināt administratīvo lietu un sastādīt administratīvā pārkāpuma protokolu.

Pieteicēja ieskatā pārsūdzētais lēmums uzskatāms par faktisko rīcību saskaņā ar Administratīva procesa likuma 89.panta pirmo un otro daļu, jo Inspekcija ir nepilnīgi veikusi tiesību aktos noteiktos pienākumus un nav novērsusi privātpersonu maksājumu karšu PIN kodu filmēšanu pie trešo personu komercobjektu kasēm.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2016.gada 29.augustā un 21.decembrī saņemtajā rakstveida paskaidrojumā Inspekcija pieteikumu neatzīst un uzskata, ka tiesvedība lietā izbeidzama, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

Ar lēmumu pieteicējs tika informēts par pārbaudes veikšanas ietvaros konstatēto. Inspekcija sniedza savu atzinumu, pamatojoties uz pārbaudē iegūtajiem rezultātiem. Inspekcija nav saistoši noteikusi pieteicēja vai kādas citas personas tiesisko stāvokli, līdz ar to lēmums nav uzskatāms par administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Inspekcija uzskata, ka lēmumam nepiemīt galīga noregulējuma raksturs un tas uzskatāms par atzinumu, kurā tiek izteikts Inspekcijas viedoklis, proti, ka trešās personas nav veikušas prettiesisku pieteicēja personas datu apstrādi.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2017.gada 27.februārī saņemtajā rakstveida paskaidrojumā trešās personas norāda, ka pieteicēja pieteikumu uzskata par nepamatotu un pievienojas Inspekcijas rakstveida paskaidrojumos noradītajam, lūdzot izbeigt tiesvedību lietā.

[5] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 112.[1]panta pirmo daļu administratīvās lietas izskatīšana notiek rakstveida procesā bez tiesas sēdes, ja likumā nav noteikts citādi.

Pārbaudījusi lietas materiālus, tiesa konstatē, ka procesa dalībnieki nav lūguši lietas izskatīšanu mutvārdu procesā un nepastāv citi šķēršļi lietas izskatīšanai rakstveida procesā, tādējādi tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

**Motīvu daļa**

[6] Tiesa, rakstveida procesā izvērtējot procesa dalībnieku lietā sniegtos rakstveida paskaidrojumus kopsakarā ar lietas materiāliem un lietā esošajiem pierādījumiem, secina, ka pieteikums ir noraidāms turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[7] Tiesa konstatē, ka lietā ir strīds vai Inspekcijas rīcība atsakot izdot pieteicēja prasīto administratīvo aktu, ir izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

Tiesai, kas izskata lietu pēc būtības, pirms prasījuma pamatotības izvērtēšanas primāri ir jāpārbauda pieteikuma pieļaujamība. Citiem vārdiem, tiesai jāpārbauda, vai lieta vispār ir izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Tas ir viens no pieteikuma pieņemšanas kritērijiem. Tas nozīmē, ka arī tad, ja tiesvedība ir ierosināta un lietas izskatīšana pēc būtības ir uzsākta, tiesai ir imperatīvi noteikts pienākums izbeigt tiesvedību lietā, ja lietas iztiesāšanas gaitā tiek konstatēts, ka lieta nav izskatāma administratīvā procesa kārtībā. Šādu pienākumu tiesai uzliek Administratīvā procesa likuma 282.panta 1.punkts.

[8] Atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likumam 29.panta pirmajai daļai personas datu aizsardzības uzraudzību veic Datu valsts inspekcija, kas atrodas Tieslietu ministrijas pārraudzībā, darbojas neatkarīgi un patstāvīgi, izpildot normatīvajos aktos noteiktās funkcijas, pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus saskaņā ar likumu.

Saskaņā ar minētā likuma 29.panta trešo un ceturto daļu Datu valsts inspekcijas kompetencē ietilpst citastarp personas datu apstrādes uzraudzība un pārbaude, lēmumu pieņemšana un sūdzību izskatīšana, kas saistīta ar personas datu aizsardzību, administratīvo sodu uzlikšana par pārkāpumiem personas datu apstrādē. Tāpat Datu valsts inspekcijai ir tiesības pieprasīt datu bloķēšanu, kļūdainu vai nelikumīgi iegūtu datu izdzēšanu vai iznīcināšanu.

Atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 31.panta pirmajai daļai Datu valsts inspekcijas amatpersonas izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību var apstrīdēt Datu valsts inspekcijas direktoram. Direktora izdoto administratīvo aktu vai faktisko rīcību, kā arī lēmumu par apstrīdēto administratīvo aktu vai faktisko rīcību var pārsūdzēt tiesā likumā noteiktajā kārtībā.

Tātad Datu valsts inspekcija, veicot savas funkcijas fizisko personu datu aizsardzības jomā, konstatējot pārkāpumus, ir kompetenta izdot administratīvos aktus, tostarp uzlikt tiesiskos pienākumus. Attiecīgi privātpersonai ir tiesības prasīt, lai iestāde izdod šādu administratīvo aktu. Ja iestāde atteikusi izdot administratīvo aktu, tiesā ir pieļaujams vērsties ar pieteikumu par administratīvā akta izdošanu (sk. Augstākās tiesas 2014.gada 3.jūnija lēmuma SKA-747/2014 6.punkts).

Konkrētajā gadījumā pieteicējs lūdzis administratīvā akta izdošanu, kas uzliek pienākumu trešajām personām pārtraukt personu datu apstrādi. Tātad pieteicējs vēlas administratīvā akta izdošanu, kurš uzliktu tiesisko pienākumu, nevis administratīvā pārkāpuma lietvedības ierosināšanu un trešo personu sodīšanu.

No pārsūdzētā lēmuma tiesa konstatē, ka Inspekcija, izskatot pieteicēja sūdzību, 2016.gada 13.aprīlī ir veikusi pārbaudi par trešo personu veikto fizisko personu datu apstrādi, kuras rezultātā nav konstatēta prettiesiska personas datu apstrāde no trešo personu puses. Līdz ar to Inspekcija atteikusies izdot pieteicēja prasīto administratīvo aktu par pienākuma uzlikšanu trešajām personām.

Tādējādi tiesa atzīst, ka pieteicēja prasījums, ir izskatāms administratīvā procesa kārtībā.

[9] Savā iesniegumā Inspekcijai (lietas 7-9.lapa) pieteicējs lūdzis izvērtēt, vai attiecībā pret viņu ir pieļauts Fizisko personu datu aizsardzības likuma pārkāpums, nofilmējot kā klienti norēķinās par ēdināšanas pakalpojumu, maksājot ar maksājuma karti, proti, tiek nofilmēti gan ievadītie maksājumu karšu PIN kodi, gan citi maksājumu karšu dati, kā arī lūdzis nepieciešamības gadījumā veikt pasākumus, lai novērstu prettiesisku maksājumu karšu datu iegūšanu un to uzglabāšanu.

Ar pārsūdzēto lēmumu Inspekcija ir atteikusies izdot pieteicēja prasīto administratīvo aktu par pienākuma uzlikšanu trešajām personām pārtraukt prettiesisko personu datu apstrādi, jo nav konstatējusi pārkāpumus.

Savukārt pieteicējs uzskata, ka videonovērošanas leņķis trešo personu komercobjektos pieļauj ierakstīt maksājuma kartes PIN koda ievadi maksājuma kartes nolasīšanas terminālī, turklāt videoieraksti tiek saglabāti, tādējādi ir konstatējams trešo personu rīcības prettiesiskums un Inspekcijai ir jāpieņem lēmums, kas uzliek trešajām personām pienākumu novērst prettiesiskās darbības.

Tādējādi lietā ir strīds par to, vai trešo personu rīcībā – veicot videonovērošanu, ir konstatējams Fizisko personu datu aizsardzības likuma pārkāpums, proti, vai trešās personas veic prettiesisku personas datu apstrādi.

Līdz ar to tiesai ir jāpārbauda, vai ir konstatējami priekšnoteikumi pieteicēja prasītā administratīvā akta izdošanai.

[10] Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 1., 3. un 4.punkts noteic, ka datu subjekts ir fiziskā persona, kuru var tieši vai netieši identificēt un personas dati ir jebkāda informācija, kas attiecas uz identificētu vai identificējamu fizisko personu. Personas datu apstrāde ir jebkuras ar personas datiem veiktas darbības, ieskaitot datu vākšanu, reģistrēšanu, ievadīšanu, glabāšanu, sakārtošanu, pārveidošanu, izmantošanu, nodošanu, pārraidīšanu un izpaušanu, bloķēšanu vai dzēšanu.

Savukārt Fizisko personu datu aizsardzības likuma 3.panta pirmā daļa noteic, ka šis likums, ievērojot šajā pantā noteiktos izņēmumus, attiecas uz visu veidu personas datu apstrādi un jebkuru fizisko vai juridisko personu, ja:

1) pārzinis ir reģistrēts Latvijas Republikā;

2) datu apstrāde tiek veikta ārpus Latvijas Republikas robežām teritorijās, kas pieder Latvijas Republikai saskaņā ar starptautiskajiem līgumiem;

3) Latvijas Republikā atrodas aprīkojums, kas tiek izmantots personas datu apstrādei, izņemot gadījumus, kad aprīkojums tiek izmantots tikai personas datu pārraidei caur Latvijas Republikas teritoriju.

Ņemot vērā, ka citastarp tiek filmēts maksājumu karšu apstrādes process, tostarp, maksājumu karšu PIN kodu ievadīšana, trešo personu veiktā videonovērošana ir uzskatāma par datu apstrādi.

Lietā nav strīda, ka trešo personu komercobjektos tiek veikta videonovērošana un videoierakstu uzglabāšana noteiktu laiku. Tādējādi tiesa atzīst, ka trešās personas veic fizisko personu datu apstrādi, izmantojot videonovērošanu.

[11] Saskaņā ar Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.pantu personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi un ja ir vismaz viens no šādiem nosacījumiem:

1) ir datu subjekta piekrišana;

2) datu apstrāde izriet no datu subjekta līgumsaistībām vai, ievērojot datu subjekta lūgumu, datu apstrāde nepieciešama, lai noslēgtu attiecīgu līgumu;

3) datu apstrāde nepieciešama pārzinim likumā noteikto pienākumu veikšanai;

4) datu apstrāde nepieciešama, lai aizsargātu datu subjekta vitāli svarīgas intereses, tajā skaitā dzīvību un veselību;

5) datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu vai realizētu publiskās varas uzdevumus, kuru veikšanai personas dati ir nodoti pārzinim vai pārraidīti trešajai personai;

6) datu apstrāde ir nepieciešama, lai, ievērojot datu subjekta pamattiesības un brīvības, realizētu pārziņa vai tās trešās personas likumiskās intereses, kurai personas dati atklāti.

Minētā likuma 8.panta pirmā daļa paredz, ka iegūstot personas datus no datu subjekta, pārzinim ir pienākums sniegt datu subjektam šādu informāciju, ja vien tā jau nav datu subjekta rīcībā:

1) pārziņa nosaukums vai vārds un uzvārds, kā arī adrese;

2) paredzētais personas datu apstrādes mērķis.

Fizisko personu datu aizsardzības likuma 21.pants citastarp noteic, ka pirms personas datu apstrādes uzsākšanas pārzinis reģistrē personas datu apstrādi Datu valsts inspekcijā vai norīko fizisko personu - datu aizsardzības speciālistu, ja pārzinis veic videonovērošanu, saglabājot personas datus.

Atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 7.panta 5.punktam personas datu apstrāde ir atļauta tikai tad, ja likumā nav noteikts citādi un ja datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu vai realizētu publiskās varas uzdevumus, kuru veikšanai personas dati ir nodoti pārzinim vai pārraidīti trešajai personai.

Tādējādi, novērtējot, vai trešo personu veiktā fizisko personu datu apstrāde notiek likumīgi, jāpārbauda, vai ir konstatējami minētajās tiesību normās noteiktie priekšnosacījumi.

[12] Tiesa konstatē, ka trešās personas atbilstoši Fizisko personu datu aizsardzības likuma 21.pantā noteiktajam, ir veikušas personu datu apstrādes reģistrāciju Inspekcijā (skat. http://www.dvi.gov.lv/lv/personas-datu-apstrades-un-specialistu-registracijas-kartiba/personas-datu-apstrades-registrs/).

Vienlaikus no lietas materiāliem tiesa konstatē, ka veicot apsekošanu trešo personu komercobjektos klātienē, Inspekcija 2016.gada 13.aprīļa aktā Nr.2-1/18 konstatējusi, ka akciju sabiedrība „LIDO" ēdināšanas pakalpojuma sniegšanas vietā T/C „SPICE", Rīgā, Lielirbes iela 29, informējusi datu subjektus par personu datu apstrādi videonovērošanas veidā ar atbilstošām zīmēm, kas noteiktas Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.pantā, un izvietotas pie ieejām komercobjektā, gaiteņos un restorāna telpā. Inspekcijas darbinieki konstatējuši, ka komercobjektā piecas videokameras ir vērstas pret kasēm, tostarp arī pret maksājumu karšu nolasīšanas termināli. Trīs videokameru videonovērošanas leņķis pieļauj ierakstīt maksājuma kartes PIN koda ievadi maksājuma nolasīšanas terminālī. Vienlaikus konstatēts, ka attiecīgo videokameru izšķirtspēja nepieļauj ciparu nolasīšanu, taču ir iespējama PIN koda ievades kustību videonovērošana, ja maksājuma kartes nolasīšanas terminālis tiktu īpaši vērsts pret kamerām un persona, kas veic PIN koda ievadi, neaizklātu PIN koda ievadīšanas kustības. Tomēr, apsekošanas gaitā Inspekcija neieguva pierādījumus, ka attiecīgie maksājuma kartes nolasīšanas termināļi tiek vērsti pret videokamerām, kā arī, ka akciju sabiedrība „LIDO" būtu veikusi šādu personas datu apstrādi. Tāpat pārbaudes laikā attiecīgā komercobjekta vadītāja norādīja, ka maksājumu kartes nolasīšanas terminālis darba laikā nav tieši vērsts pret videokamerām (lietas 41.lapa).

Inspekcijas 2016.gada 13.aprīļa aktā Nr.2-1/18 tās darbinieki ir konstatējuši, ka sabiedrība ar ierobežotu atbildību „LIDO DOMINA" ēdināšanas pakalpojumu sniegšanas vietās T/C „Domina Shopping", Rīgā, Ieriķu ielā 3, ir informējusi datu subjektus par personu datu apstrādi videonovērošanas veidā ar atbilstošām zīmēm, kas noteiktas Fizisko personu datu aizsardzības likuma 8.pantā un izvietotas pie ieejām komercobjektā. Kopā izvietotas 18 videokameras, no kurām trīs videokameras ir vērstas pret kasēm, taču nav vērstas pret maksājumu karšu nolasīšanas termināļiem (lietas 22.lapa).

Lai veiktu videoierakstu pārbaudi, lietas izskatīšanas gaitā tiesa no Inspekcijas, kā arī no trešām personām izprasīja videoierakstus, kuri tika pārbaudīti šīs lietas ietvaros.

Inspekcija videoierakstus tiesai iesniegt nevarēja, jo Inspekcijas ieskatā nebija pamata un lietderīgi izņemt trešo personu rīcībā esošos pārbaudītos videoierakstus, kā arī netika izgatavotas to kopijas.

Savukārt trešās personas, atbilstoši uzņēmumu iekšējiem datu apstrādes aizsardzības noteikumiem, konkrētos videoierakstus ir dzēsušas, jo to uzglabāšanas termiņš bija viens mēnesis.

Tādējādi tiesai objektīvu iemeslu dēļ nav iespējams veikt videoierakstu attēlu pārbaudi, tomēr, vienlaikus tiesai nav pamata apšaubīt Inspekcijas darbinieku trešo personu komercobjektu vietās veiktās videoierakstu attēlu pārbaudes secinājumus, kas atspoguļoti sastādītajos aktos. No minēto aktu satura tiesa secina, ka Inspekcijas darbinieki klātienē ir iepazinušies ar videokameru izvietojumu un pārbaudījuši videoierakstu attēlu saturu.

Ņemot vērā, ka trešās personas ir veikušas personu datu apstrādes reģistrāciju Inspekcijā un nav šaubu, ka datu apstrāde nepieciešama, lai nodrošinātu sabiedrības interešu ievērošanu, proti, nodrošinātu sabiedrisko kārtību un drošību komercobjektos un to tuvumā, tiesa, izvērtējot sastādītajos aktos norādīto, nekonstatē Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasību neievērošanu.

Proti, no lietas materiāliem tiesa nekonstatē, ka maksājumu kartes nolasīšanas terminālis darba laikā būtu tieši vērsts pret videokamerām un iegūtais videoieraksts pieļautu maksājumu karšu PIN koda ciparu nolasīšanu.

Tiesas ieskatā ir vispārzināms, ka no sabiedriskās drošības un kārtības viedokļa potenciāli bīstamākā vieta komercobjektā ir pie kasēm, kur notiek maksājumi tostarp arī ar skaidru naudu. Tādējādi nav saprātīgi komersantam prasīt tieši šīs vietas komercobjektos neiekļaut videonovērošanā.

Tiesas ieskatā no Inspekcijas darbinieku sastādītajos aktos norādītā secināms, ka tikai atsevišķas videokameras ir vērstas uz kasēm, kur notiek maksājumi gan ar skaidru naudu, gan maksājumu kartēm, taču neviena no videokamerām tiešā veidā nefilmē maksājumu karšu nolasīšanas termināļus, kā arī iegūtā videoieraksta izšķirtspēja nav tik augsta, lai būtu iespējama ievadītā PIN koda ciparu nolasīšana. Turklāt jāņem vērā, ka veicot maksājumus ar maksājumu kartēm pircēji parast nostājas tiešā maksājumu karšu nolasīšanas termināļa tuvumā, daļēji to aizsedzot no citu personu skatieniem, kā arī traucējot to nofilmēt.

[13] Ievērojot iepriekš konstatēto, tiesa nerod apstiprinājumu pieteicēja argumentam, ka Inspekcija ir atzinusi, ka ar video novērošanas kamerām tiek fiksēta maksājumu karšu apstrāde, maksājumu karšu PIN kodu ievade un notiek iegūto datu uzglabāšana. Tiesa norāda, ka tas vien, ka videokameras ir pavērstas maksājumu karšu nolasīšanas termināļu virzienā nav pietiekams, lai apgalvotu, ka tiek fiksēta maksājumu karšu PIN kodu ievade un ciparu nolasīšana.

Vienlaikus tiesa aicina trešās personas pievērst lielāku rūpību un uzmanību personu datu apstrādei savos komercobejektos, lai personām nerastos šaubas par iegūto datu apstrādes tiesiskumu.

[14] Ņemot vērā visu iepriekš minēto, tiesa nekonstatē priekšnoteikumus labvēlīga administratīvā akta izdošanai, līdz ar to pieteicēja pieteikums ir noraidāms.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

**nosprieda:**

**noraidīt** /pers. A/ pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, ar kuru Datu valsts inspekcija uzliktu par pienākumu akciju sabiedrībai „LIDO" un sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „LIDO DOMINA" pārtraukt veikt personu datu apstrādi.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese I.Petrovska